

Contemporary Philosophy
Съвременна философия

ВИЖДАНЕТО ЗА ДУШАТА В ЯПОНИЯ ПРЕЗ СЪВРЕМЕННАТА ЕПОХА. ИДЕЯТА „ИЧИ РЕЙ ШИ КОН“

Мила Манева

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме. Настоящата статия представя специфичната за Япония концепция „Ичи рей ши кон“, според която нематериалната страна на човек се състои от четири души, обединени в един дух. Разгледани са шинтоистките виждания по отношение на душата, характерни за периода Киндай, или т.нар. Съвременна епоха (XIX – XX в.), и е направен обзор на идеите на мислители като Ацутане Хирата, Масаюки Сузуки и Чикацу Хонда, чиито виждания са ключови за оформянето на лика на съвременния шинтоизъм, залягат в основата на голяма част от т.нар. „нови религии“ и прокарват пътя на съвременния спиритуализъм в Япония.

Keywords: Ichirei shikon, soul, spirit, Shintoism

Увод

Според археологическите изследвания идеята за наличието на душа е съществувала още през старокаменната епоха. Япония не прави изключение от другите култури в света. Известно е, че в древността на Японския архипелаг са преобладавали анимистични вярвания, включващи представата за съществуването на нематериален дух или душа във всичко – било то живо същество, или неодушевен предмет. Богатият лексикален материал, използван за назоваването на този тип нематериална същност във Вселената, свидетелства, че анимистичните вярвания са заемали съществено място в живота на хората. Сред използваните думи са *казе* („вятър“), *каге* („сянка“), *моно* („нещо“), *ками* („божество, висша свръхестествена същност“), *тама* („душа“), *рей* („дух“) и пр. Забелязва се, че някои езикови елементи, участващи в наименованията на различни божества, носят специфично значение, насочващо например към това дали става дума за безлична жизнена сила, за индивидуализирано божество с човешки характеристики, или се набляга на способността за отделяне от или вселяване във физическото тяло, като също така съществуват

и различни думи за назоваването на духовете на живите хора и на тези на починалите.

За съжаление, поради късното навлизане на писмеността в Япония и поради съпътстващото този процес китайско влияние е трудно да се добие ясна представа за облика на най-древните японски вярвания и представи за душата. Будисткото учение, заедно със своята идея за прераждане и спасение, появата на концепции като ад и рай („чиста земя“) оказват силно влияние върху разбирането за душата в средновековна Япония, а възприемането на неоконфуцианството като държавна идеология през периода на шогуната Токугава още повече засилва влиянието на неапонските духовни традиции в страната. Опит за възраждане на древните японски идеи се забелязва едва с появата на т. нар. „Национална школа“ (国学、„Кокугаку“⁽¹⁾) и най-вече на т.нар. „Древен“ (古神道、„Кошинто“) или „Възроден“ шинтоизъм (復古神道、„Фукко Шинто“). *Кошинто* или *Фукко Шинто* претендира да бъде учение, възраждащо истинския път на боговете, така както е описан в „Коджики“ и „Нихоншоки“, напълно изчистено от елементи на будисткото или конфуцианското учение. Доктринално то се оформя от края на периода Едо (1603 г. – 1868 г.) през периода Мейджи (1868 г. – 1912 г.), а през периода Шова (1926 г. – 1989 г.) неговите идеи по отношение на устройството на света, представата за душата и отвъдния свят стават основа на новопоявилите се религиозни и духовни течения и прокарват пътя на съвременния спиритуализъм в Япония.

Концепцията „Ичи рей ши кон“

Една от ключовите идеи за разбирането на съвременното виждане за душата в Япония е концепцията „Ичи рей ши кон“ („Един дух четири души“ 一霊四魂). Това е специфична за Япония концепция, според която нематериалната страна на човек се състои от четири души, обединени в един дух. Четирите души се наричат съответно *нигимитама* (和魂), *арамитама* (荒魂), *кушимитама* (奇魂) и *сакимитама* (幸魂), а духът *наоби* (直霊) ги обхваща и контролира.

Представителите на направлението *Фукко Шинто* (復古神道 „Възроден шинтоизъм“) представят идеята „Ичи рей ши кон“ като произлизаща от древния, чисто японски шинтоизъм, преди той да попадне под влиянието на будизма, конфуцианството, даоизма и пр. външни философско-религиозни учения. В действителност обаче като цялостно разработена концепция тя се оформя едва през XVIII в. – XIX в.

За първи път в японската духовна традиция идеята за наличие на четири души се появява в най-ранните писмени паметници на страната „Коджики“ и „Нихоншоки“. В частта от „Коджики“, описваща периода на управление на императрица Джингу, е записано, че след като оказала военна помощ на

корейското кралство Шила, императрицата почела душата *арамитама* на божеството Сумиено-ооками като закрилник на страната.

Същият исторически период е описан и в „Нихоншоки“, където според текстовете, императрица Джингу е получила следното пророчество:

„*Нигимитама* ще те следва и ще закриля живота ти. *Арамитама* ще служи като водач и ще напътства корабите.“⁽²⁾

Отново в „Нихоншоки“, в частта, разказваща за ерата на боговете, Великият владетел на Земята Оокунинуши се среща със своите *сакимитама* и *кушимитама*, без първоначално да разбере, и когато пита кой стои пред него, получава следния отговор:

„Ние сме твоите *сакимитама* и *кушимитама*“.⁽³⁾

Горните примери показват, че в древността е съществувало вярване, че божествата притежават четири души, но фактически няма обективни основания да се счита, че е съществувало същото вярване и по отношение на хората или другите същества.

Някои изследователи не приемат идеята за независимостта и равнопоставеността на четирите души. Нориана Мотоори⁽⁴⁾ например смята, че основни са *нигимитама* и *арамитама*, а *сакимитама* и *кушимитама* той приема за „подвид“ на *нигимитама*. Тази гледна точка е по-близка до народните вярвания, където *нигимитама* и *арамитама* заемат основно място. *Арамитама*, както подсказва името (荒い – груб, буен, неспокоен), е буйната, грубата страна на дадено божество *ками*. Тя причинява катаклизми и епидемии и тласка хората към битки; наказанията на боговете под формата на различни бедствия са именно проявление на *арамитама*.

От друга страна, *нигимитама* (和 – хармония, мир) е спокойната страна на *ками*, носеща слънчева светлина и плодороден дъжд. Закрилата на божествата е проявление на *нигимитама*.

Макар и две страни на едно и също божество, *арамитама* и *нигимитама* са толкова противоположни, че често пъти в двете си проявления то получава различни имена и бива почитано отделно.

Идеята за *арамитама* и *нигимитама* се появява и във вярванията, свързани с мъртвите, и обичаите, свързани с тяхното погребване и почитане. Хората вярвали, че след смъртта духовете на починалите първоначално са буйни, неспокойни и опасни. Тези духове те наричали *арамитама* и се страхували от тях. Затова и в миналото е било изключително разпространено за починалите да се правят по два гроба – единият е мястото, където действително се погребва тялото. Това място обикновено е отдалечено и трудно достъпно и близките избягват да го посещават, за да не се натъкнат на все още неспокойната и отмъстителна душа; другият гроб се нарича „*маури хака*“ („гроб за посещение, почитане“) и това е мястото, където се извършват различни обреди

и приношения, които целят да успокоят душата на починалия и да я превърнат от *арамитама* в *нигимитама*.

През Средновековието идеята „Ичи рей ши кон“ почти не е разглеждана, но интересът към нея се възражда отново с появата и развитието на направлението на възродения шинтоизъм *Фукко Шинто*. Тази идея за възраждане на древния шинтоизъм е подета още през XVIII в. от мислители като Камо-но-Мабучи и Норинага Мотоори, доразвита от Ацутане Хирата и неговите ученици и е окончателно оформена и завършена в трудовете на Чикаацу Хонда. Именно това са хората, които предизвикват поврат в развитието на научно-философската традиция в Япония, а идеите им оказват изключително влияние върху изграждането на облика на съвременния шинтоизъм и виждането за душата и нематериалния свят на хората в рамките на неговата доктрина.

Ацутане Хирата и неговото виждане за света

Ацутане Хирата (1776 – 1843) често бива определян като един от четиримата най-видни основоположници на националната школа Кокугаку и един от най-значимите идеолози на съвременния шинтоизъм.

Хирата прави свой анализ и интерпретация на митовете в „Коджики“, на базата на който изгражда своята концепция за структурата на света и мястото на душата в нея. Той се противопоставя на разпространения по това време будистки мироглед, включващ съществуването на опозицията ад-рай, и на базата на народните светогледни представи изгражда една специфична шинтоистка космология, която по-късно застава в основата на новопоявилата се държавна идеология.

Хирата е съчинил множество трудове, в които излага идеите си, но най-представителното му произведение и най-показателно за вижданията относно човешката душа е „Тама но михашира“ (「霊能真柱」, „Истинският стълб на душата“). Съвсем в началото, там, където той споменава мотивите си да напише този текст, Хирата казва следното:

„Този, който иска да изучи древната наука, трябва преди всичко да затвърди у себе си духа на Ямато. ...А когато човек иска да извиси и затвърди духа на Ямато, той трябва първо и преди всичко да разбере правилно къде отива душата след смъртта.“⁽⁵⁾

Под „древна наука“ Хирата разбира „древния път“, „пътя на боговете“, така както той е разкрит в най-старите японски текстове „Коджики“ и „Нихонги“. Чистият дух на Ямато⁽⁶⁾ означава, че човек не бива да бъде повлияван от идеите на западните и китайските мислители (Kanamoto, 2012).

Представата на Хирата за света до голяма степен се базира на разделението 天(тен) · 地 (чи) · 泉 (йоми), описано в трактата „Сандайко“ (『三大考』) на Накацуне Хаттори⁷⁾. 天(тен) означава небето, небесния свят на боговете, където владетел е богинята на Слънцето Аматерасу, т.е. 天(тен) символизира Слънцето.

地 (чи) означава „земя“ и назовава земния свят на хората и съответно – планетата Земя. 泉 (йоми) произлиза от описаната в „Коджики“ земя „йоми-но-куни“. Представата за *йоми-но-куни* се счита за първата представа за отвъден свят в Япония. Той е описан като свят на мрак и замърсение, в който навсякъде гъмжи от червеи, а наоколо се стичат реки от гной. Митът за *йоми-но-куни* разказва, че след като родила бога на огъня, който изгорил утробата ѝ, богиня Изанами отишла в *йоми-но-куни*. Покрусен от мъка, съпругът и Изанаги отишъл да я търси, но нарушил забраната да поглежда назад към нея, докато тя го следва, и видял разлагащото ѝ се тяло, проядено от червеи. Този мит е и причината *йоми-но-куни* да се определя като страна на мъртвите. Такава е и интерпретацията на Мотоори – след смъртта си хората отиват в този тъмен, мръсен свят и няма нищо, което може да се направи, за да се промени или избегне това⁸⁾.

Хирата обаче не споделя това виждане. Той тълкува мита по друг начин. Според него Изанами не е умряла, а просто се е „скрила“ в *йоми-но-куни*, защото се срамува да се покаже пред съпруга си в окаяното състояние, в което се намира след раждането на бога на огъня. Хирата приема интерпретацията на Хаттори, според която в пълна противоположност на небесния свят *така-ама-но-хара*, който символизира Слънцето, *йоми-но-куни* е мътен, мрачен свят, който символизира Луната. Т.е. разделението 天(тен) • 地 (чи) • 泉 (йоми) фактически се явява еквивалентно на разделението Слънце-Земя-Луна.

Що се отнася до света на мъртвите, според Хирата той се намира на Земята. Той поделва човешкия свят на видим и невидим. След смъртта душите на починалите преминават в невидимия свят, откъдето бдят и закрилят семействата и близките си. Така както различните божества обитават храмовете, така и душите на мъртвите обитават местата, където са погребани (Kanamoto, 2012).

Това не е негова оригинална идея. В Япония съществува древно вярване, че душите на починалите отиват в планините, отвъд морето или обитават горите близо до покрайнините на населените места. Като цяло се счита, че светът на мъртвите е свързан с този на живите и че преходът от единия към другия свят е възможен (Muratake, 1997).

Конкретно идеята „Ичи рей ши кон“ в трудовете на Хирата е слабо застъпена. Тя е разгледана по-подробно от неговите последователи, най-вече от Масаюки Сузуки, който се явява свързващо звено между философията на Хирата и тази на Хонда, при който идеята за „Ичи рей ши кон“ намира окончателно завършен вид.

Идеите на Масаюки Сузуки като свързващо звено между света на Хирата и теорията за „Ичи рей ши кон“ на Хонда

Масаюки Сузуки (1837 – 1871) живее в периода от края на шогуната Токугава и началото на периода Мейджи. Той далеч не е единственият последовател

на Хирата от този период, но това, което го отличава от другите, е, че след като почти изцяло самостоятелно изучава трудовете на Хирата, той не се оставя на течението на времето, а възприемайки и Хирата, и предшественика му Мотоори с критично отношение, се опитва да разгърне своя собствена, обективна теория, базирана на шинтоизма.

Неговите идеи са изложени главно в произведението „Цукисакаи“ (『撞賢木』), състоящо се от 5 глави, четвъртата от които разглежда въпросите за „душата“, „сърцето“, „живота“, „смъртта“, „видимото и невидимото“.

Според Сузуки светът и всичко в него произлиза от душата на изначалното божество Аменоминануши. Душите на всички останали божества и на хората са частица от неговата божествена душа, т.е. душата на хората и на боговете е същностно еднаква. Тази душа създава формата и образа (телесното), но бидейки само една частица от божествената душа, човешката душа не е толкова висша и съвършена и затова и човешкият образ е значително по-нисш от божествения (Kanamoto, 2013).

Това, което вдъхва живот на тялото, са душата и сърцето, като всички физиологични функции на тялото се поддържат от душата и следователно, отделянето ѝ от тялото означава смърт.

Сърцето се създава от душата. Счита се, че се намира в гърдите. Чрез него душата владее и контролира всички жизнени процеси в тялото. Сърцето е мястото, откъдето извира чувствата на човек.

Сузуки обяснява връзката между сърцето и душата с идеята на Хирата за видимия и невидимия свят. Душата принадлежи на невидимия свят. Тя е неунищожима, одухотворява и дава живот на тялото. Сърцето принадлежи на видимия свят и е невечно. Неговата дейност не може да бъде пряко „видяна“, но душата може да възприеме чувствата, възникнали в него, и да ги наследи след загиването на сърцето (Kanamoto, 2013). Те се запазват в нея като остатъчна следа и с това се обяснява древното вярване, че душите на мъртвите носят бедствия, нещастия и мъст.

Относно пътя на душите след смъртта Сузуки не споделя идеите на Хирата. Той смята, че тъй като човешката душа е частица, отделена от душата на Аменоминануши, то след смъртта тя се завръща към своя източник и се слива с неговата душа. Сузуки споделя виждането на Мотоори, че *йоми-но-куни* е мрачно и замърсено царство, но смята, че там отиват само душите на загиналите в инциденти или на убитите престъпници. Но дори и тези души не остават там завинаги, а рано или късно се сливат със своя първоизточник.

В „Цукисакаи“ се появява и идеята за „Ичи рей ши кон“. Сузуки свързва произхода на идеята за *наоби* с името на божеството „Наоби-но-ками“ (直毘神), което според митовете в Коджики се ражда, за да премахва замърсението, да поправя грешките и да премахва нещастията, причинени от божеството Магахицу-но-ками, което носи бедствия и злини (Kanamoto, 2013). Що

се отнася до четирите души *шикон*, техните названия се появяват още в трудовете на Хирата, но там те не са обединени в една обща концепция и нищо не е споменато за техните особености. Именно Сузуки пръв ги разглежда като една обща концепция. Също така според него наименованията на четирите души отговарят именно на техните функции. *Сакимитама* (幸魂) има функцията да носи щастие (「幸」 означава щастие); *кушимитама* (奇魂、 「奇」 – необикновен, необясним, странен) е проявление на необяснимите сили на божествените духове, на тяхната „чудотворност“. *Нигимитама* според Сузуки означава мекота, а *арамитама* – твърдост и сила.

Чикацу Хонда и неговата концепция за „Ичи рей ши кон“

Идеята „Ичи рей ши кон“ е доразвита в изцяло завършена концепция от Чикацу Хонда и именно тя се явява и най-отчетливата характеристика на неговите виждания за душата. Трябва да се отбележи, че той е първият, който разглежда *наоби* като присъщ за човека духовен елемент. Всички останали същества, макар че притежават всички четири души, не притежават обединяващия ги дух *наоби* и затова единствено хората са способни да постигнат правилния път⁹⁾. Хонда разбира духа *наоби* като духовната субстанция на изначалното божество Аменоминакануши, която обхваща света и контролира процесите в него. Хората също получават частица от божествения дух *наоби* и се раждат с него. Само *наоби* е директно свързан с Небето 天 (тен); той направлява хората да не грешат и има функцията саморефлексия, когато те все пак допуснат грешка. *Наоби* има четири проявления – т. нар. четири души „шикон“ – всяка от които има своя функция, а той се явява като надредно понятие на тях, обхваща ги и ги контролира.

Четирите души биват *арамитама*, *нигимитама*, *сакимитама* и *кушимитама*. По своя характер и функции те са независими, но взаимно допълващи се.

Арамитама е „божественият кураж, смелост“⁽¹⁰⁾ – кураж, в смисъл на смелост за действие и развитие, смелост да вървиш напред. *Арамитама* изразява активната страна. Според Хонда, именно *арамитама* е отговорна за пораждаването на нещата, т.е. тя е носител и на съзидателна сила (Kanamoto, 2011).

Нигимитама е „божествената близост, привързаност“⁽¹¹⁾. „和“ (ниги) означава „близост, дружелюбност“, а също така и непредубеденост, равнопоставеност. Движението на Слънцето и Земята, хармонията във Вселената се осъществява благодарение на божествената *нигимитама*. Тя е израз на неговата благосклонност и непредубеденост към всичко във вселената (Kanamoto, 2011).

Относно *сакимитама* и *кушимитама* Хонда отхвърля разбирането на Мо-тоори, че те са функции на *нигимитама*, и ги разглежда като напълно рав-

нопоставени на *арамитама* и *нигимитама*. Той определя *сакимитама* като „божествена любов“⁽¹²⁾, любов и благодат. Хонда дава пример с обичта на родителя към детето. Чувствата на родителя към детето са проявление на вселенската *сакимитама* и тази обич не се ограничава до хората, а е характерна за всички живи същества (Kanamoto, 2011).

Последната от четирите души – *кушимитама*, Хонда определя като „божествена мъдрост, интелект“; това е усещането, възприятието, прозрението, проникването в истинната същност на нещата (「感なり、悟なり、覺なり、察なり」, 『真道問対』 – „Въпроси и отговори за истинския път“). Благодарение на *кушимитама* човек може да възприема всичко във Вселената и да прозира божествените намерения; да достигне до дълбините на невидимия свят и да разкрие смисъла на настоящия видим свят (Suzuki, 1984).

Трябва се отбележи, че макар обхващащ и контролиращ фактор, духът *наоби* не се явява външен елемент за четирите души, напротив – той се съдържа във всяка от тях. *Наоби* се явява най-фината и пречистена форма на всяка от четирите души. Той ги „пронизва през центъра“ (Suzuki, 1984) и ги запазва като единен принцип. Четирите души имат независими функции, но ако бъдат погледнати като цяло, се вижда именно *наоби* – те са четирите лица на *наоби*, а неговото действие в човешкия свят се проявява под формата на тяхната дейност.

Важно е да се каже, че човешката душа, за която Хонда говори, не е духовна субстанция, отделна и различна за всеки един индивид, а нещо като общо вселенско свършено енергийно тяло, от което всеки човек е получил частица.

Защо тогава хората грешат?

Макар че *наоби* постоянно се стреми да поддържа хармонията и съвършенството, понякога в действията на четирите души настъпва дисбаланс под влияние на телесните желания на човек. *Арамитама* може да подтикне към груби действия и насилие; *сакимитама* може да подтикне към сляпа привързаност и пр. Човек престава да „вижда“ *наоби* и започва да живее, следвайки само телесните си желания и импулси, и се отдалечава от правилния път на боговете. Човек трябва да се стреми винаги да се движи в посоката, която *наоби* следва, и да постигне единение с висшето божествено начало. За постигането на тази цел Хонда препоръчва следването на определени практики, известни като *чинкон* (「鎮魂」) и *кишин* (「帰神法」). *Чинкон* се състои в пречистването и подготвянето на духа за реализирането на *кишин*, или извикване на дух или божество в собственото тяло.

Заклучение

След отварянето на Япония за западния свят през 1868 г. и установяването на конституционна монархия страната преминава през период на рязка

модернизация и индустриализация. Скоро обаче става ясно, че материалното процъфтяване не е способно да даде така търсените отговори на фундаментални човешки въпроси.

В периода на духовна криза след загубата във войната в Япония се наблюдава бум на възникване на нови религиозни и духовни течения, в основата на почти всички от които са залегнали идеите на представителите на националната школа Кокугаку и възродения шинтоизъм Фукко Шинто. Ето защо задълбоченото осмисляне на тези идеи е изключително важно за разбирането на този културен феномен.

В настоящата статия бяха представени именно тези идеи и виждания в последователността на тяхното възникване и систематизиране в лицето на най-видните представители на Фукко Шинто – Ацутане Хирата, Масаюки Сузуки и Чикаацу Хонда. Бидейки отлично запознати с неяпонските учения, в трудовете им се наблюдава опит за създаване на една добре структурирана чисто японска система, базирана изцяло на шинтоистки идеи и изчистена от всякакво чуждо влияние, която да даде отговор на фундаменталните търсения на хората от този период.

Същевременно, макар и повърхностно незабележими, не може да се отречат множеството сходства в идейно и структурно отношение с будисткото и конфуцианското учение. В този смисъл, по-нататъшното и задълбочено изучаване на тези идеи би могло да даде и представа за механизма на натурализиране на външните философско-религиозни идеи и за начина, по който те, малко или много, са трансформирали философската мисъл в Япония.

БЕЛЕЖКИ

1. Кокугаку е научно-философско движение, което възниква в Япония в края на XVII в. като реакция спрямо дотогава доминиращото изучаване на китайски, конфуциански и будистки текстове. Идеята е да се постави фокус върху японската литература, история, география, изконните японски вярвания и японските философски идеи; да се възроди „японският дух“.
2. 「和魂は王身に服ひて寿命を守らむ。荒魂は先鋒として師船を導かむ。」（「日本書紀(神功皇后記)」）
3. 「吾は是汝が幸魂奇魂なり」（「日本書紀一(神代 上)」）
4. Норинага Мотоори (1730 – 1801) е един от най-прочутите представители на националната школа Кокугаку, съчинил множество значими трудове, най-известният от които е „Коджикиден“, който представлява подробно тълкуване на най-ранния писмен паметник в историята на Япония – „Коджики“.

5. 「古学を学ぶ者は、まず何よりも第一に大和心を固めなくてはならない。... ところで、その大和心を太く高く固めたく望むときには、何よりも人の死後の 霊の行方、落ち着くところを知ることが第一である。」
(『日本の名著24 平田篤胤』, (1984) 中央公論社)
6. „Ямато“ е старо название на Япония.
7. Накацуне Хаттори (1757 – 1824), представител на националната школа Ко-кугаку от края на периода Едо.
8. 本居宣長、『玉くしげ』(本居宣長記念館HP <www.norinagakinenkan.com>)
9. Под „правилен път“ тук се разбира пътят на боговете, така както е разкрит в древните текстове „Коджики“ и „Нихоншоки“ (鈴木重道 (1984) 『本田親徳研究』、第二版、八幡書店)
10. 「荒魂は神勇なり」(金本拓士 (2011) 「近代日本における靈魂観—古神道 家本田親徳を中心に—」、『現代密教』第22号、85)
11. 「和魂は神親なり」(金本拓士 (2011) 「近代日本における靈魂観—古神道 家本田親徳を中心に—」、『現代密教』第22号、86)
12. 「幸魂は神愛なり」(金本拓士 (2011) 「近代日本における靈魂観—古神道 家本田親徳を中心に—」、『現代密教』第22号、86)
13. 「奇魂は神智なり」(金本拓士 (2011) 「近代日本における靈魂観—古神道 家本田親徳を中心に—」、『現代密教』第22号、87)

REFERENCES

- Ichiro, H. (1968). *Folk Religion in Japan: Continuity and Change*. The University of Chicago Press.
- Suzuki, Sh. 鈴木重道 (1984) 『本田親徳研究』、第二版、八幡書店.
- Muratake, S. 村武精一 (1997) 『アニミズムの世界』、吉川弘文館.
- Nishioka, K. 西岡和彦 (2002) 「本居宣長の「神の道」論--君は古への道の全体也」、明治聖徳記念学会紀要 (35), 32 – 55.
- Kanamoto, T. 金本拓士 (2011) 「近代日本における靈魂観—古神道 家本田親徳を中心に—」、『現代密教』第22号、81 – 100.
- Kanamoto, T. 金本拓士 (2012) 「平田篤胤『靈能真柱』における靈魂観」、『現代密教』第23号、247 – 263.
- Kanamoto, T. 金本拓士 (2013) 「近代日本における靈魂観—平田派国学者鈴木雅之『撞賢木』を通して—」、『現代密教』第24号、143 – 159.

THE VIEW OF THE SOUL IN JAPAN DURING THE MODERN PERIOD. THE IDEA OF “ICHI REI SHI KON”

Abstract. The article describes the idea of “Ichirei shikon” – a concept specific to Japanese Shintoism, according to which the immaterial part of man consists of four souls united in one spirit. It looks into the prevalent shintoist views on the human soul in the Kindai period (19th – 20th century) and the ideas of such scholars as Atsutane Hirata, Masayuki Suzuki and Chikaatsu Honda, whose views have played a key role in shaping the ideology of modern Shintoism, become the base of most of the so-called “new religions” and paved the way of modern spiritualism in Japan.

✉ **Mrs. Mila Maneva, PhD Student**

Sofia University
15, Tzar Osvoboditel Blvd.
1504 Sofia, Bulgaria
E-mail: mila_m_bg@yahoo.com